

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL VISUOMENINIO RINKIMŲ KOMITETO „UŽ RASUS“ 2019 M. KOVO 3 D.
SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ POLITINĖS KAMPANIJOS FINANSAVIMO
ATASKAITOJE NENURODYTŲ POLITINĖS KAMPANIJOS IŠLAIDŲ IR 2019 M. SAUSIO
10 D. LAIKRAŠTYJE „NAUJAS RYTAS“ PUBLIKUOTO STRAIPSNIO**

2019 m. liepos 30 d. Nr. 3-105 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK), lygindama 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos dalyvių duomenis iš trijų šaltinių (politinės kampanijos dalyvio, viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų, politinės reklamos stebėsenos) apie paskleistą politinę nustatė, kad visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodytos ne visos išlaidos už politinę reklamą, skelbtą laikraštyje „Naujas rytas“, bei atkreipė dėmesį į 2019 m. sausio 10 d., t. y. politinės kampanijos laikotarpiu, laikraštyje „Naujas rytas“ publikuotą užsakytą straipsnį „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“.

Dėl straipsnio „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ vertinimo

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą, politinės kampanijos laikotarpiu *politine reklama nelaikoma neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politikų, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.* To paties straipsnio 6 dalies 3 punkte nustatyta, kad *politine reklama nelaikoma politinės kampanijos laikotarpiu per visuomenės informavimo priemones neatlygintinai, laikantis objektyvumo ir politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumo principų viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų skleidžiama informacija apie rinkimų programas.*

Regina Pratašienė – Raseinių krašto ateities sąjūdžio „Rasai“ narė. Straipsnio pradžioje pateikiama R. Pratašienės biografija, aprašomi jos pomėgiai. R. Pratašienė kalba apie Nemakščių gyventojus, jų kasdienybę. Taip pat publikacijoje kalbama apie judėjimą „Rasai“, straipsnyje minimas

visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ sąrašo narys ir koordinatorius Romaldas Zubiela. Straipsnyje pateikiamos išskirtinai teigiamos R. Zubielos savybės: *„Aš seniai pažįstu judėjimo RASAI vedlį Romaldą Zubiela, man imponuoja jo gebėjimas su kiekvienu rasti bendrą kalbą, jo geranoriškumas žmonių problemoms ar negandoms, mokėjimas džiaugtis kitų džiaugsmiais ir visada būti pasiruošus padėti“*. Taip pat nurodoma, kad R. Zubiela yra žmogus, į kurį visada galima kreiptis pagalbos: *„Mūsų Nemakščių bendruomenė, ne kartą kreipėsi į šį žmogų su įvairiais prašymais ir niekada man nebuvo pasakyta „ne“ – yra nemažai padėjęs dėl transporto, dėl dovanų, dėl kitų dalykų“*. R. Pratašienė taip pat išreiškia savo nuomonę, kad R. Zubiela gali padaryti ne mažai gero vardan Raseinių rajono: *„Aš gerbiu R. Zubiela ir manau, kad jo vadovaujamas judėjimas RASAI padarys daug gero dėl mūsų rajono“*.

Kadangi pirmiau minėtas straipsnis politinės kampanijos laikotarpiu buvo užsakytas, vertintina, kad jis publikuotas R. Zubielos bei visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ interesais. Nemažai dėmesio straipsnyje skiriama R. Zubielos teigiamo įvaizdžio formavimui, vertintina, kad maždaug 1/4 straipsnio yra skirta R. Zubielos, kaip politiko, propagavimui. Straipsnis skatina rinkėjus ar rinkimų teisę turinčius asmenis pasitikėti R. Zubiela ir balsuoti už jį 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimuose.

VRK el. paštu ir telefonu bandė susisiekti su laikraščio „Naujas rytas“ redakcija dėl straipsnio, tačiau atsakymai nebuvo gauti.

Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama, o už jos skleidimą taikoma teisės aktų nustatyta atsakomybė*. Pirmiau minėtas straipsnis nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą, *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir prisiūmti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu*.

Pagal įstatymo 16 straipsnio 4 dalį *Politinės kampanijos laikotarpiu viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius ir sąlygas, pateiktus Vyriausiajai rinkimų komisijai. Politinės kampanijos laikotarpiu taikytini politinės reklamos įkainiai ir sąlygos negali būti teikiami, keičiami prasidėjus politinei kampanijai. Ne vėliau kaip iki politinės kampanijos laikotarpio pradžios politinei reklamai taikytini įkainiai ir sąlygos gali būti pakeisti su Vyriausiosios rinkimų komisijos sutikimu. Vyriausioji rinkimų komisija įkainius nedelsdama paskelbia savo interneto svetainėje*.

Pagal laikraščio „Naujas rytas“ VRK pateiktus politinės reklamos įkainius vertintina, kad 2019 m. sausio 10 d. Nr. 1 (9206) laikraščio 8 puslapyje publikuotas straipsnis „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ politinės reklamos įkainiais kainuotų 348,21 Eur.

Dėl visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nenurodytų politinės kampanijos išlaidų

Pagal Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 10 dalį, *Politinės kampanijos finansavimo ataskaita – dokumentas, kuriame savarankiškas politinės kampanijos dalyvis nurodo politinei kampanijai gautas aukas ar jų sumas pagal aukotojų grupes, kitas politinei kampanijai panaudotas lėšas, aukotojus (pateikia aukotojų sąrašą) bei turėtas išlaidas ir prisiimtus įsipareigojimus (pagal išlaidų grupes)*. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad *visos politinės kampanijos pajamos, politinės partijos gautos iš šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, o kitų savarankiškų politinės kampanijos dalyvių gautos iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų šaltinių, ir politinės kampanijos išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje*.

Įstatymo 14 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad *kiekvieno politinės kampanijos dalyvio <...> politinės kampanijos išlaidų dydis negali viršyti šio straipsnio 2 ar 3 dalyje nustatytų didžiausių politinės kampanijos išlaidų dydžių*.

Pagal Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 6 punktą, *šiuurškčiu šio Įstatymo pažeidimu laikoma, jeigu politinės kampanijos dalyvio išlaidos nedeklaruotai politinei reklamai arba nedeklaruotos politinės kampanijos išlaidos sudaro 10 ar daugiau procentų nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio*.

Pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos 2016 m. gegužės 18 d. sprendimu Nr. Sp-51 patvirtinto Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 57 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildo žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijas pajamas ar išlaidas*.

Vyriausiosios rinkimų komisijos 2016 m. birželio 9 d. sprendimu Nr. Sp-82 patvirtinto Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 30 punkte nustatyta, kad *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildo dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje*.

Nustatyta, kad visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodytos mažesnės išlaidos už politinę reklamą laikraštyje „Naujas rytas“, negu šio laikraščio pateiktoje viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo deklaracijoje.

2019 m. birželio 10 d. VRK el. paštu susisiekė su laikraščio „Naujas rytas“ redaktore dėl prašymo patikslinti visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ priištus įsipareigojimus. 2019 m. liepos 1 d. laikraštis „Naujas rytas“ el. paštu atsiuntė 2019 m. balandžio 10 d. išrašytą PVM sąskaitą faktūrą serija NRT, Nr. 0012303, suma 1 308,67 Eur, ir nurodė, kad visuomeninis rinkimų komitetas „Už Rasmus“ sąskaitą apmokėjo. Taip pat laikraštis „Naujas rytas“ el. paštu pateikė 2019 m. balandžio 12 d. PVM sąskaitą faktūrą serija NRT. Nr. 0012303-1, suma 7 020,56 Eur, ir nurodė, kad ši sąskaita faktūra nėra apmokėta. Pažymėtina ir tai, kad PVM sąskaitoje faktūroje Nr. 0012303-1 pirkėjas yra nurodomas Raseinių krašto ateities sąjūdis „RASAI“, o ne visuomeninis rinkimų komitetas „Už Rasmus“.

2019 m. liepos 9 d. VRK išsiuntė paklausimą (reg. Nr. 2-1683(2.10) visuomeniniam rinkimų komitetui „Už Rasmus“ ir paklausimą (reg. Nr. 2-1684(2.10) laikraščiui „Naujas rytas“ dėl laikraštyje publikuotos visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinės reklamos.

2019 m. liepos 18 d. VRK buvo gautas atsakymas (reg. Nr. 1-5130(2.10) iš visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“, kuriame nurodoma, kad *„Už politinės reklamos užsakymus laikraštyje buvo atsakingas rinkimų štabas, medžiaga buvo siunčiama laikraščiui „Naujas rytas“ tik elektroniniu paštu. Politinė reklama laikraštyje buvo skleidžiama sekančiais: 2019 m. sausio 17 d, 2019 m. sausio 24 d. ir 2019 m. sausio 31 d. Įsiskolinimų neturime, pagal atsiųstą sąskaitą serija NRT 0012303 (2019 m. balandžio 10 d.) apmokėta. Visas išlaidas laikraščiui „Naujas rytas“ esame deklaravę“.*

Laikraščio „Naujas rytas“ atsakymas VRK nėra gautas iki šiol, ne kartą bandyta susisiekti, tačiau vis nepavyko.

2019 m. liepos 22 d. VRK, peržiūrėjęs laikraščio „Naujas rytas“ 2019 m. numerius, nustatyta, kad visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinė reklama buvo skleidžiama laikraštyje ne tik 2019 m. sausio 17 d., 24 d., 31 d., kaip nurodė visuomeninis rinkimų komitetas „Už Rasmus“ savo atsakyme, bet ir 2019 m. vasario 7 d., 14 d., 21 d. ir 28 d.

Pagal laikraščio „Naujas rytas“ pateiktas sąskaitas faktūras ir laikraščio kopijas nustatyta, kad nebuvo apmokėtos šios visuomeninio rinkimo komiteto „Už Rasmus“ politinės reklamos (pažymėtos kaip politinė reklama, taip pat nurodyta, kad bus apmokėtos iš visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinės kampanijos sąskaitos):

Eil. Nr.	Data, laikraščio Nr.	Puslapis	Straipsnio pavadinimas	Užsakymo Nr.	Kaina su PVM, Eur
1.	2018-01-24, Nr. 3 (9208)	5	„Edgaras Juška: Aš mėgstu, tai ką darau, dažnai tuo mėgaujuosi, bet viskas ateina su laiku ir patirtimi“	1182	140,81
2.		6–7	„Gerda Visockienė: Reputacija – tai ne pastatytas paminklas – ji kuriama kasdien“	1189	456,17
3.		8	„Ar jaučiame šalies regioninės politikos dvelksmą?“	1181	456,17
4.	2019-01-31, Nr. 4 (9209)	8	„Regina Petrokienė: Sunkmečiu žmonių akys su viltimi krypsta į moteris“	1194	346,06
5.		9	„Dalia Tautkienė: Aš esu už moteris politikoje“	1196	346,06
6.		10	„Ričardas Skeberdis: Nereikia sakyti, kad savivaldybė pinigų neturi. Jų yra, bet jie skirstomi ne ta linkme ir čia nereikia daug pavyzdžių ieškoti“	1198	346,06
7.	2019-02-07, Nr. 5 (9210)	7	„Brigita Šimkutė: Nėra neįmanomų svajonių, yra tik mūsų ribotas suvokimas apie tai, kas – įmanoma“	2007	363,00
8.		8	„Justas Trumpius apie save, Viduklę, politiką...“	2006	363,00
9.	2019-02-14, Nr. 6 (9211)	3	„Ateitis su Jumis“	2020	479,99
10.		4	„Gražina Kasputienė: Tikiu gėriu pasaulyje“	2013	272,25
11.		4–5	„Vitalijus Valinčius: Tinginystė kiekvieną darbą daro sunkų“	2010	272,25
12.		5–6	„Liudmila Golubova: Mano prioritetas – dėmesys pagyvenusiems ir vienišiams“	2012	272,25
13.		6	„Vytautė Garbaliuskaitė: Tik mylėdamas savo kraštą, šeimą, artimą ir viską, ką darai, gali pasiekti tikslą“	2009	272,25
14.	2019-02-21, Nr. 5 (9212)	3	„Ateitis su Jumis“	2020	111,57
15.		4	„Mumis pasitiki „Norvelita“, neapvilsime ir Jūsų“	2029	111,57
16.		6	„Dr. Kastytis Rudokas: Visi keliai gali vesti į Raseinius“	2026	363,00
17.		7	„Petras Paulauskas: svarbiausia – profesionalumas, dėmesys žmogui, jo sveikatos problemų sprendimas“	2015	363,00
18.		8	„Reda Skirmantienė: Nereikia duoti žmogui žuvies, jam reikia meškerės“	2014	363,00
19.	2019-02-28, Nr. 8 (9213)	2	„Ateitis su Jumis“	2020	111,57
20.		2	„Sąrašo Nr. 11. Mano Nr. sąrašė 12“	2036	188,16

Eil. Nr.	Data, laikraščio Nr.	Puslapis	Straipsnio pavadinimas	Užsakymo Nr.	Kaina su PVM, Eur
21.		6	„Aš su Jumis. Gerda Visockienė“	2035	363,00
22.		7	„Mumis pasitiki „Norvelita“, neapvilsime ir Jūsų“	2029	83,67

Laikraštis „Naujas rytas“ 2019 m. balandžio 12 d. išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje Nr. 0012303-1 nurodė 7 020,56 Eur sumą už publikuotą visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ politinę reklamą, tačiau pirmiau minėtoje sąskaitoje buvo įtrauktos išlaidos už 2019 m. sausio 17 d. laikraštyje Nr. 2 (9209) ir 2019 m. sausio 24 d. laikraštyje Nr. 3 (9208) publikuotą politinę reklamą, kurios jau buvo apmokėtos pagal 2019 m. balandžio 10 d. išrašytą PVM sąskaitą faktūrą Nr. 0012303 ir nurodytos komiteto politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, todėl 957,11 Eur buvo atimti iš bendros sumos. Taip pat į PVM sąskaitą faktūrą Nr. 0012303-1, kurią pateikė laikraščio redakcija, buvo įtrauktos ne visos išlaidos už politinės reklamos užsakymus 2019 m. vasario 28 d. laikraštyje „Naujas rytas“ Nr. 8 (9213), todėl papildomai buvo pridėti užsakymai Nr. 2020, 2036, 2029, kurių bendra suma vertintina 383,40 Eur. Suma nustatyta pagal tai, kad politinė reklama lentelės 19 eilutėje „Ateitis su Jumis“ 2019 m. vasario 28 d. laikraščio „Naujas rytas“ 3 puslapyje yra identiška nurodytai 14 eilutėje 2019 m. vasario 14 d. laikraščio 3 puslapyje publikuotai politinei reklamai, kurios kainą nurodė laikraštis „Naujas rytas“. Taip pat politinė reklama 22 eilutėje „Mumis pasitiki „Norvelita“, neapvilsime ir Jūsų“ 2019 m. vasario 28 d. laikraščio „Naujas rytas“ 7 puslapyje yra identiška nurodytai 15 eilutėje 2019 m. vasario 14 d. laikraščio 4 puslapyje publikuotai politinei reklamai. Pagal laikraščio „Naujas rytas“ VRK pateiktus politinės reklamos įkainius reklama 7 puslapyje yra 0,12 Eur / cm² pigesnė negu reklama 4 puslapyje, tad reklamos kaina atitinkamai sumažinta. Politinės reklamos, nurodytos 20 eilutėje „Sąrašo Nr. 11. Mano Nr. sąraše 12“, kaina apskaičiuota pagal laikraščio „Naujas rytas“ VRK pateiktus įkainius.

Taigi, VRK nustatyta bendra neapmokėtos visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ politinės reklamos kaina – 6 444,86 Eur.

2019 m. balandžio 17 d. pateiktoje visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodytas politinės kampanijos išlaidų dydis – 4 800 Eur. Į politinės kampanijos finansavimo ataskaitą įtraukus pirmiau nurodytas išlaidas politinei reklamai laikraštyje „Naujas rytas“ (6 444,86 Eur), didžiausias leistinas visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasus“ (56 000 Eur) išlaidų dydis nebūtų viršytas, tačiau nedeklaruotos išlaidos politinei reklamai sudaro 11,50 proc. didžiausio leistino politinės kampanijos dydžio.

Pripažinus pažymos pirmoje dalyje aptartą straipsnį „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ politine reklama ir nustatyta jo skelbimo kainą (348,21 Eur) visuomeninio rinkimų komiteto politinės kampanijos išlaidomis, bendros nenurodytos išlaidos sudarytų 6 793,07 Eur, arba 12,13 proc., didžiausio leistino politinės kampanijos dydžio.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti, kad 2019 m. sausio 10 d. publikuotas straipsnis „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ yra visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinė reklama.

2. Pripažinti, kad 2019 m. sausio 10 d. publikuotas straipsnis „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ yra paslėpta politinė reklama.

3. Nustatyti, kad 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos metu 2019 m. sausio 10 d. publikuotas straipsnis „Regina Pratašienė: Aš pati savo likimo autorė“ politinės reklamos įkainiais būtų kainavęs 348,21 Eur.

4. Pavesti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui 3 punkte nustatytas išlaidas ir visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ išlaidas politinei reklamai pagal UAB „Naujas rytas“ išrašytą PVM sąskaitą faktūrą Nr. 0012303-1 (suma 6 444,86 Eur) įtraukti į visuomeninio rinkimų komiteto „Už Rasmus“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir finansinės apskaitos žiniaraštį.

5. Pripažinti, kad visuomeninis rinkimų komitetas „Už Rasmus“, nenurodydamas Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje išlaidų politinei reklamai laikraštyje „Naujas rytas“, kurios sudaro 12,13 proc. nustatyto didžiausio politinės kampanijos išlaidų dydžio, šiurkščiai pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymą.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Sandra Prokofijovienė